

Rev. 11.02.2022

Erhvervsøkonomiske konsekvenser af bekendtgørelse om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2022-2023 (Plantedækkebekendtgørelsen, j.nr 21-120-00006)

Ordningens formål:

Bekendtgørelsen regulerer krav om efterafgrøder og dyrkningsrelaterede tiltag på jordbrugsbedriften. Formålet med kravene er at reducere udvaskning af næringsstoffer til vandmiljøet fra landbruget. Nærværende udkast til bekendtgørelse for perioden 2022/2023 omfatter de gældende bestemmelser i bekendtgørelse nr. 648 af 15. april 2021 om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2021/2022 samt nogle ændringer til disse bestemmelser.

Administrative konsekvenser

De væsentligste ændringer til bekendtgørelsen er: 1) en nedjustering af niveau for kompenserende kvotereduktion ved sen etablering i tidsintervaller efter den 20. august, 2) en justering af alternativet efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter, så cikorie kan indgå i blandingen og der indføres to etableringsfrister for de kvælstoffikserende blandinger, henholdsvis den 1. august og 20. august, 3) for alternativet præcisionslandbrug indføres et krav om, at gylleanalyser skal være foretaget af et akkrediteret laboratorium, 4) der sikres hjemmel til at give bødestraf, hvis kravet om etablering af efterfølgende afgrøde ikke overholdes for efterafgrøder og visse alternativer samt 5) ændring af beregningsmodellen for husdyrefterafgrødekravet i planperioden 2022/2023, 6) Indskrænkning i fleksibilitet ved salg af opsparede efterafgrøder, idet ikke indfrie efterafgrødekrav på ophørende bedrifter, som sælger jord, skal indfries med de af sælger opsparede efterafgrøder før salg af sådanne efterafgrøder til overtager af bedriften eller anden overtager af dele af jorden, 7) Ændring af krav om efterfølgende afgrøde, 8) Præcisering af krav til tidligt såede vinterafgrøder.

Regelændringerne forventes generelt at indebære større fleksibilitet i overholdelsen af kravet om efterafgrøder uden, at de indebærer merudvaskning af kvælstof til vandmiljøet. Desuden styrkes Landbrugsstyrelsens mulighed for at sanktionere, hvis bedrifterne ikke overholder de supplerende krav til efterfølgende afgrøder. Ændringerne forventes samlet at have en administrativ konsekvens i form af lønomkostninger på ca. 2,2 mio. kr., idet landmanden og dennes landbrugskonsulent skal forholde sig til de ændrede regler.

Der foretages derudover en række tekniske justeringer i bekendtgørelsen med administrative og erhvervsøkonomiske konsekvenser af marginal betydning, herunder: Dispensationsmulighed for de dyrkningsrelaterede tiltag ved afprøvninger til forsknings- og formidlingsmæssige formål.

Bekendtgørelsesudkastet har været i præhøring hos Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR). OBR vurderer, at bekendtgørelsesudkastet medfører administrative konsekvenser for erhvervslivet. Disse konsekvenser vurderes at være under 4 mio. kr., hvorfor de ikke kvantificeres nærmere.

Skatter, afgifter, subsidier mv.

Bekendtgørelsen ændrer ikke på skatter, afgifter eller subsidier.

Øvrige efterlevelseseffekter

Ændringerne forventes at have en lille positiv efterlevelseseffekt, idet de vil give større fleksibilitet ved overholdelse af reglerne. Effekten kan ikke kvantificeres præcist, da den er afhængig af bl.a. vækstbetingelserne for hovedafgrøden og efterafgrøden i det givne år, prisforholdene og bedrifternes interesse i at anvende de valgfrie muligheder.

Ændring 1 og 2 er tilvalgsmuligheder. Det vides ikke, i hvor stor grad erhvervet vil gøre brug af dem, da det bl.a. afhænger af risikovillighed, behov for at tilføje yderligere organisk stof eller kvælstof til jorden og vækstbetingelserne i øvrigt. Hvis muligheden for sen etablering i ændring 1 bliver anvendt for 31.000 ha efterafgrøder pr. år (i 2019-2021 blev der indberettet hhv. 57.620 ha, 4.835 og 17.657 ha med tilvalg af muligheden) vurderes nedjusteringen af kvotereduktionen at kunne have en positiv efterlevelseseffekt på ca. 0,8 mio. kr. pr. år. Ændring 3 om krav om gylleanalyser foretaget af et akkrediteret laboratorium forventes ikke at medføre væsentlige meromkostninger. Ændring 5 kan afhængigt af den ændrede udpegning føre til sektorforskydninger i den erhvervsøkonomiske effekt ved kravet som følge af omfordeling af arealkravet mellem bedrifter. På landsplan forventes ændringen ikke at medføre en væsentlig økonomisk effekt.

Ændring 6 medfører, at alle eventuelt uindfrie efterafgrødekrav på bedriften skal dækkes af opsparede efterafgrøder fra efterafgrødebanken, før den ophørende bedrift kan sælge opsparede efterafgrøder videre. Dette har den afledte tekniske effekt, at den modtagende bedrift først kan anvende de modtagne efterafgrøder en planperiode senere end den planperiode, hvori jorden har skiftet ejerskab. Det antages, at ca. 100 bedrifter om året ophører og ønsker at sælge 60 ha opsparede efterafgrøder til overtager med en handelspris på i gennemsnit 600 kr. ha, og at handelsværdien af disse efterafgrøder reduceres som følge af udsættelse af deres udnyttelse med i gennemsnit en planperiode. Ved en diskonteringsrente på 5 % kan et estimat over det erhvervsøkonomiske tab for en gruppe på ca. 100 afhændere af efterafgrøderne årligt dermed ansættes til 0,2 mio. kr. pr. år.

Ændring 7 giver mulighed for, at efterafgrøder kan efterfølges af brak i stedet for forårssåede afgrøder, blomsterbrak eller bestøverbrak. Ændringen gør det muligt at kombinere kravet om efterafgrøder med EU-konditionalitetskravet om at udlægge minimum 4 pct. som ikke-produktive elementer på samme areal (herunder brak). Kravene til denne type brak vil være enslydende med kravene under konditionalitetskravet GLM8, herunder krav om ingen jordbearbejdning eller gødskning. Det betyder, at en landbruger eksempelvis kan lade sin efterafgrøde blive stående på marken som brak i foråret. Det tydeliggøres samtidig for at undgå dobbelttælling, at arealer udlagt med efterafgrøder om efteråret ikke må anvendes til også at udlægge det alternative virkemiddel braklagte arealer med græs i samme kvartal. Arealet kan først tælle med under alternativet brak fra den næstkommende planperiode. I 2021 har landbrugere anvendt alternativet braklagte arealer på 3.000 ha. Hvis landmænd gør brug af muligheden for at lade eftergrøde fra efteråret 2022 følge af brak i foråret 2023, vil arealet altså først kunne tælle under alternativet braklagte arealer i planperioden 2024-2025 med krav om etablering med græs pr. 1. januar 2024.

Med ændring 8 præciseres det for alternativet tidligt såede vinterafgrøder, at vinterafgrøden skal dyrkes efter almindelig dyrkningspraksis for korn i renbestand. Græsudlæg dyrket med grønkorn som dæksæd kan fortsat etableres, men landbruger kan i så fald ikke indberette arealet som alternativ til efterafgrøder, da miljøeffekten heraf vil være lavere end forudsat for alternativet. Præciseringen vil have en lille negativ erhvervsøkonomisk effekt. Ved introduktionen af virkemidlet forudsættes det imidlertid, at kornet dyrkes til modenhed,

hvorfor den økonomiske konsekvens var indregnet allerede ved introduktionen. Konsekvensen kan derudover ikke kvantificeres præcist, da den afhænger af bedriftens øvrige rammevilkår og dyrkningsbetingelser. I 2021 blev der i alt indberettet 161.000 ha under alternativet tidlig såning af vinterafgrøde. I gødningskvote- og efterafgrødeindberetningen anmelder landbrugsbedrifterne årligt ca. 3-5.000 ha med dyrkning af grønkorn. Det antages, at en lille del af disse arealer samtidig indberettes under alternativet tidligt såede vinterafgrøder og høstes som grønkorn.

Adfærdsvirkninger

Der forventes ikke adfærdsvirkninger for samfundet generelt.

BNP

Der vurderes ikke at være BNP-effekter forbundet med bekendtgørelsen.

Afledte effekter

Der vurderes ingen afledte effekter.